

RADA

Závěry Rady o opatřeních civilní ochrany v reakci na změnu klimatu

(2022/C 322/02)

RADA EVROPSKÉ UNIE

S ohledem na následující:

I. ÚVOD

1. PŘIPOMÍNÁJÍC, že cíle udržitelného rozvoje stanovené v Agendě OSN 2030, Pařížské dohodě o změně klimatu a sendajském rámci pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030 se zaměřují na snížení rizik klimatických katastrof;
2. S OHLEDEM NA článek 196 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který podporuje spolupráci mezi členskými státy při řešení katastrof, a na článek 222 SFEU, podle něhož Unie a její členské státy jednají v duchu solidarity, pokud je některý členský stát obětí katastrofy;
3. BEROUC V ÚVAHU prioritu, kterou Unie výslovně přisoudila zelené transformaci a ochraně biologické rozmanitosti v rámci Zelené dohody pro Evropu, cíl dosáhnout klimatické neutrality uvedený v nařízení (EU) 2021/1119, jakož i projekt – podpořený balíčkem opatření na podporu oživení – ekologičtější a odolnější Evropy, která je lépe vybavena na to, aby mohla čelit současným a budoucím výzvám, a to i v rámci své vnější činnosti;
4. ZDŮRAŽŇUJÍC, že mechanismus civilní ochrany Unie, který byl zřízen v roce 2001 a posílen zejména v letech 2013, 2019 a 2021, hraje stále větší úlohu v reakci Evropy na přírodní a člověkem způsobené katastrofy, že nedávná změna mechanismu civilní ochrany Unie stanoví cíle odolnosti vůči katastrofám na základě současných a výhledových scénářů a že mechanismus civilní ochrany Unie přispívá ke splnění celkových cílů Unie v oblasti financování klimatu a biologické rozmanitosti;
5. PŘIPOMÍNÁJÍC závěry Rady ze dne 4. června 2009 o zvyšování informovanosti o civilní ochraně, závěry Rady ze dne 30. listopadu 2009 o rámci Společenství pro předcházení katastrofám v EU a závěry Rady ze dne 3. října 2011 o úloze dobrovolných činností v sociální politice, které zdůrazňují, že dobrovolná činnost je přínosem pro dobrovolníky, komunity a společnost jako celek; vytvoření Evropského sboru solidarity v roce 2018; význam občanské společnosti a občanů pro zvýšení bezpečnosti a odolnosti; a závazky Unie týkající se Evropského roku mládeže 2022;
6. PŘIPOMÍNÁJÍC závěry Rady ze dne 3. června 2021 o vytvoření Evropy odolné vůči změně klimatu – nová strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu a závěry Rady ze dne 23. listopadu 2021 o zvyšování připravenosti, schopnosti reakce a odolnosti vůči budoucím krizím;
7. KONSTATUJÍC, že účinky změny klimatu jsou zřejmé a že extrémní povětrnostní jevy spojené se změnou klimatu jsou stále častější, intenzivnější a trvalejší, což zvyšuje riziko jak značných ztrát na lidských životech, tak i materiálních a přírodních škod, a zdůrazňujíc, že je třeba, aby členské státy v této oblasti přijaly opatření;
8. UZNÁVAJÍC vědecká posouzení změny klimatu, jejich dopadů a možných budoucích rizik, jakož i možnosti přizpůsobení se změně klimatu a jejího zmírňování, které poskytl Mezivládní panel pro změnu klimatu Organizace spojených národů;

9. ZOHLEDŇUJÍC zranitelnost evropského obyvatelstva a území z hlediska jejich rozmanitosti, zejména pokud jde o oblast Středomoří, horské a lesní oblasti, záplavové oblasti, moře, pobřeží a ostrovní území, arktické oblasti a nejbližší regiony a městské oblasti;
10. BEROUC na vědomí významnou úlohu makroregionálních strategií Unie jako jednoho z nástrojů vnější politiky pro řešení dopadů změny klimatu a posílení odolnosti;

II. RADA EVROPSKÉ UNIE

1. ZNOVU POTVRZUJE zásadu solidarity při řešení výzev, které představuje změna klimatu v Unii i na celém světě;
2. PŘIPOMÍNÁ primární odpovědnost členských států za ochranu svého obyvatelstva, životního prostředí a majetku, a to včetně kulturního dědictví;
3. ZDŮRAŽŇUJE úlohu účasti veřejnosti a dobrovolníků, která, jak již bylo zdůrazněno ve výše uvedených závěrech ze dne 3. října 2011, přispívá k rozvoji aktivního občanství, demokracie a sociální soudržnosti, a tím k provádění základních hodnot a zásad Unie, jakož i k odolnosti v oblasti civilní ochrany;
4. JE TOHO NÁZORU, že v důsledku změny klimatu musí být členské státy a orgány Unie připraveny řešit rozsáhlé, víceodvětvové a přeshraniční katastrofy s dominovým efektem, které se mohou objevit současně a častěji v rámci Unie i mimo ni a jejichž důsledky by mohly hluboce ovlivnit lidské životy a činnosti, jakož i biologickou rozmanitost;
5. KONSTATUJE, že je třeba, aby Unie vypracovala soudržnější a proaktivnější systémový přístup s cílem zvýšit odolnost vůči dopadům změny klimatu ve všech fázích cyklu zvládnání katastrof, který zahrnuje prevenci, připravenost, reakci a obnovu;
6. ZDŮRAŽŇUJE význam sdílení znalostí, know-how a inovací, jakož i zkušeností získaných od členských států a Komise;
7. UZNÁVÁ, že opatření přijatá členskými státy a evropskými orgány v souvislosti s přizpůsobením se účinkům změny klimatu s ohledem na strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu by měla být zaměřena na doplnění úsilí Unie v oblasti zvládnání rizika katastrof;
8. ZDŮRAŽŇUJE, že je důležité mít v členských státech dostatečné mezinárodně dostupné kapacity, Evropský soubor civilní ochrany a strategickou evropskou záložní kapacitu (rescEU) připravené rychle a účinně reagovat na katastrofy související se změnou klimatu, pokud rozsah mimořádné události přesahuje možnosti země reagovat samostatně;
9. KONSTATUJE, že mechanismus civilní ochrany Unie hraje významnou úlohu při zvládnání katastrof, posiluje partnerství Unie a přispívá k evropské kultuře civilní ochrany;
10. VYZÝVÁ členské státy, aby:
 - a) **zohlednily** rizika spojená se změnou klimatu v cyklu zvládnání katastrof, například využitím nástrojů společně vytvořených Komisí a Evropskou agenturou pro životní prostředí, jako je platforma Climate-ADAPT;

- b) **podporovaly** práci a výzkum týkající se způsobů, jak mohou být účinky změny klimatu přezkoumávány a začleňovány do jejich systémů zvládání rizik katastrof; začlenily tuto práci a výzkum do vnitrostátního posouzení rizik členských států, rozvoje posouzení schopnosti zvládání rizik a zlepšení plánování zvládání rizik katastrof podle článku 6 rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie;
- c) **podporovaly a sdružovaly** výzkum a inovace s cílem zlepšit vnitrostátní kapacity civilní ochrany v souvislosti se změnou klimatu, zejména prostřednictvím sítě znalostí Unie v oblasti civilní ochrany (dále jen „sít znalostí“) a v této souvislosti prostřednictvím středisek excelence, univerzit, výzkumných pracovníků a tematických komunit nebo odborných středisek;
- d) **podporovaly** investice do výzkumu a inovací v oblasti civilní ochrany v souvislosti se změnou klimatu a mobilizovaly příslušné evropské finanční prostředky;
- e) **vypracovaly** odpovídající opatření v oblasti prevence a připravenosti, včetně zajištění dostupnosti dostatečných kapacit, zaměřených na rizika vyplývající ze změny klimatu, jako jsou lesní požáry a povodně, které představují pro občany Unie stále větší riziko;
- f) v tomto ohledu **usilovaly** o rozvoj kapacit Evropského souboru civilní ochrany a rescEU, mimo jiné na základě stávajících a výhledových scénářů stanovených v článku 10 rozhodnutí č. 1313/2013/EU, přičemž zohlední zjištěná i nově vznikající rizika, celkové kapacity a nedostatky na úrovni Unie, zejména pokud jde o letecké hašení lesních požárů, chemické, biologické, radiologické a jaderné incidenty, rychlou zdravotnickou pomoc při mimořádných událostech, jakož i dopravu, logistiku a přístřeší;
- g) **učinily** operace civilní ochrany ekologičtějšími a udržitelnějšími ve všech fázích cyklu zvládání katastrof a podporovaly výzkum, inovace a sdílení znalostí;
- h) v rámci pomoci poskytované prostřednictvím mechanismu civilní ochrany Unie **zohlednily** dopady na životní prostředí a změnu klimatu, zejména případným sdružováním zdrojů;
- i) prostřednictvím specifických informací, vzdělávání, odborné přípravy a cvičení, které mohou zahrnovat celostátní a nižší úroveň, a dokonce i přeshraniční rozměr, přičemž zvláštní pozornost bude věnována osobám se specifickými zranitelnostmi, **podporovaly** připravenost a odolnost obyvatelstva vystaveného rizikům souvisejícím se změnou klimatu;
- j) **posílily** dobrovolnické organizace jako nedílnou součást civilní ochrany;
- k) v tomto ohledu a v koordinaci s místními orgány **zvážily** případné **začlenění** spontánních iniciativ do operací v oblasti odezvy;
- l) **zdůraznily**, že je důležité, aby občané přispívali k vlastní bezpečnosti a odolnosti, a podporovaly jakoukoli iniciativu zaměřenou na ocenění, uznání a podporu, ve vhodných případech prostřednictvím právního rámce, jejich aktivního zapojení do dobrovolných akcí a opatření v oblasti odezvy na katastrofy;
- m) **zohlednily** v tomto ohledu zvláštní úlohu mládeže;
- n) **podporovaly** aktivní účast občanů jako aktérů vlastní bezpečnosti a odolnosti nebo jako členů vnitrostátních či místních civilních struktur přispívajících k civilní ochraně, a to prostřednictvím těchto tří rozměrů:
- i) vydávání výstrah: vyjasnění úlohy a odpovědnosti různých institucí při vydávání cílených výstrah adresovaných dotčeným osobám, a to i s využitím moderních informačních a komunikačních technologií;
- ii) informovanosti: zvyšování povědomí veřejnosti o souvisejících rizicích, zejména v oblastech, které jsou nejvíce vystaveny účinkům změny klimatu, šířením informací pro veřejnost a organizováním vzdělávacích činností, a to i na dobrovolném základě;

- iii) mobilizace: podpora občanských sítí, sdružení a dobrovolníků zapojených do iniciativ v oblasti prevence rizik, odezvy na katastrofy a školení první pomoci;
- o) **zohlednily** význam dlouhodobých mimořádných událostí a rostoucí rizika, která mohou představovat pro systémy civilní ochrany na vnitrostátní i evropské úrovni;
- p) **zvážily** dopad změny klimatu na opatření mezinárodní civilní ochrany posílením spolupráce a podporou zvládání katastrof a krizí;
11. VYZÝVÁ Komisi, aby:
- a) **pokračovala** v pravidelné aktualizaci „meziodvětvového přehledu rizik přírodních a člověkem způsobených katastrof, kterým může být Unie vystavena“, a to zohledněním dopadů změny klimatu, na základě zpráv členských států o posouzení rizik;
- b) **zajistila**, aby dopady změny klimatu byly systematicky zohledňovány během celého cyklu zvládání katastrof;
- c) **zajistila**, aby mechanismus civilní ochrany Unie zohledňoval různorodou povahu katastrof způsobem, který je jak reaktivní, tak adaptabilní a pokud možno proaktivní;
- d) **posílila** dostupnost odborníků v oblasti životního prostředí a změny klimatu pro nasazení v rámci mechanismu civilní ochrany Unie;
- e) **prosazovala** doplňkovost mechanismu civilní ochrany Unie s dalšími mechanismy Unie pro řešení krizí;
- f) **podporovala** výzkum a inovace v oblasti civilní ochrany, zejména vytvořením soupisu dostupných znalostí a obohatila síť znalostí, Znalostní centrum pro zvládání rizik katastrof a střediska excelence, která by mohla být v tomto rámci vytvořena, jakož i střediska provozovaná mezinárodními organizacemi;
- g) **posílila** a přizpůsobila nástroje, prostředky a platformy Unie na podporu zvládání katastrof a krizí a rozhodování v rámci společného komunikačního a informačního systému pro mimořádné události, Evropské observatoře pro sledování sucha, Evropského systému informací o povodních, Evropského systému informací o lesních požárech, jakož i programů Galileo, Copernicus a programu EU pro družicovou komunikaci v rámci státní správy;
- h) **zlepšila** schopnosti střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události předvídat a reagovat, zejména prozkoumáním toho, jak lépe využívat technologické inovace, včetně umělé inteligence a dostupných zdrojů údajů k odhalování a předvídaní extrémních klimatických rizik;
- i) **podporovala** ekologičtější a udržitelnější evropské operace civilní ochrany podporou výzkumu a inovací vytvořením přehledu o současném stavu a vypracováním pokynů pro osvědčené postupy v této oblasti;
- j) **dále prosazovala** zapojení občanské společnosti do prevence a operativní reakce na změnu klimatu tím, že bude podporovat příspěvky občanů k jejich vlastní bezpečnosti a odolnosti a v koordinaci s vnitrostátními orgány nebo orgány na nižší než celostátní úrovni, mimo jiné prostřednictvím evropských ocenění, bude prosazovat veškeré iniciativy v oblasti odezvy na katastrofy založené na dobrovolnících;
- k) **vypracovala** programy odborné přípravy a cvičení pro zvládání katastrof souvisejících s životním prostředím a klimatem, a to i v rámci programu odborné přípravy EU, a podporovala dostupnost odborných znalostí za účelem jejich nasazení v rámci mechanismu civilní ochrany Unie;
- l) **prozkoumala** otázku změny klimatu v rámci mezinárodních opatření v oblasti civilní ochrany, mimo jiné podporou výměny zkušeností a osvědčených postupů s partnery, například na západním Balkáně a v rámci evropské politiky sousedství;
12. VYZÝVÁ Komisi, aby Radu informovala o dosaženém pokroku v rámci svých tříletých zpráv mechanismu civilní ochrany Unie, a členské státy vyzývá, aby byly Komisi při plnění tohoto úkolu nápomocny.
-